

การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร

The Administration of the Organization of the Buddhist Monastic Order in Chumphon Province by using the Tenfold Virtue of the King

พระปลัดวรณไชย มะยงค์ (PhrapaladWanchai Mayong)^{*}

ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ (Suphanut Sabnawin)^{**}

วรวิทย์ จินดาพล (Worawit Jindapon)^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรม ในจังหวัดชุมพร 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร และ 3) เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่เจ้าอาวาสขึ้นไปจำนวน 240 รูป โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ พระเถระผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่บริหารงานคณะสงฆ์ระดับที่ปรึกษา 9 รูป และวัฒนธรรมจังหวัด 1 ท่าน รวม 10 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการปกครอง ส่วนหลักทศพิธราชธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อวิหิงสา คือ การไม่เบียดเบียนใคร อวิโรหนะ คือ การไม่ขัดแย้งกับใคร ชันตี คือ ความอดทน อดกลั้น ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน 3 อันดับแรก พบว่า ด้านการศาสนศึกษา มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r = 0.84$) รองลงมาคือ ด้านการสาธารณูปการ ($r = 0.80$) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($r = 0.77$) ตามลำดับ

3. แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ โดยใช้หลักธรรมาธิปไตยที่เน้นการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เป็นต้น ตามลำดับความอาวุโส และมีการกระจายอำนาจในการบริหาร รวมทั้งยึดหลักพระธรรมวินัยของเถระสมาคม

คำสำคัญ : การบริหารกิจการคณะสงฆ์, หลักทศพิธราชธรรม, คณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร

^{*} นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Student Master of Public Administration in Urban and Rural Community Development and Administration, Phetchaburi Rajabhat University

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Advisor and Co-advisor : Urban and Rural Community Development and Administration, Phetchaburi Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the administration of the monastic order in Chumphon Province by using the Tenfold Virtue of the King 2) study the relationship between the Tenfold Virtue of the King and the administration of the buddhist monastic order in Chumphon Province, and 3) propose the suitable way to develop administration of the buddhist monastic order follow the Tenfold Virtue of the King. Using two step approach method for this research and using qualitative research to collect a data. The sample group were the 140 executive; upper abbot in Chumphon Province by using indicated random sample to develop data from a quantitative research to a qualitative research. Using Non-structured in-depth for interviewing and collect data by in-depth interview the 10 Ecclesiastical District Officer. The statistic that used to analyze were percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results of the study were as follow:

1. Sangha administration by included in high level, including the construction and renovation of public welfare the government, the royal virtues, were at a high level, include summon is not to exploit the tumult is not in conflict with people, tolerance, patience, respectively.

2. The relationship between the Royal virtues to the sangha administration, it was found that the positive relationship in the same direction at a high level. ($r = 0.83$) significantly 0.01 when the 3 first found that the correlated most. ($r = 0.84$), followed by the utility ($r = 0.80$) and the housing ($r = 0.77$), respectively.

3. Appropriate Sangha administration in the provinces, including the ruling clergy. The royal virtues focused appointed of load abbot of buddhist monastery in province and in each district respectively seniority and decentralization in the administration. Based on the principle of association, including the monastery theras.

Keywords: Business Administration, clergy, Royal virtues clergy of Chumphon Province

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบการบริหารที่ดี พระพุทธศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การบริหารกิจการของคณะสงฆ์ที่ด้นนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิด ซึ่งขึ้นอยู่กับงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพราะการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง คณะสงฆ์จึงต้องบริหารกิจการของคณะสงฆ์ที่มีอยู่ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการศึกษาหรือศาสนศึกษา 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) ด้านสาธารณูปการ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์

1) ด้านการปกครองงานปกครองของสงฆ์ อาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยลำดับชั้นการปกครองคณะสงฆ์ ตามมาตรา 20 ในกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ 15 พ.ศ. 2523 ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ หมวด 2 ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและหมวด 3 ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค 2) ด้านการศึกษาหรือศาสนศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาปริยัติธรรมและการศึกษาอื่น ๆ อันควรแก่สมณะ ซึ่งได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมหรือการศึกษาธรรมบาลี ซึ่งปัจจุบันได้จำแนกเป็นสองส่วน คือ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมบาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ สงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมีจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์ที่วัดสนับสุนน 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการเผยแผ่ศาสนาธรรม ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ เป็นโครงการปฏิบัติสืบเนื่องและเป็นโครงการเฉพาะกิจปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล 5) ด้านสาธารณูปการ เป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การดูแล บำรุงรักษาสาธารณสมบัติของวัด การดูแลรักษาและก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่นพระอุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม กุฏิ ศาลาการเปรียญ เป็นต้น และ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัย การให้การช่วยเหลือให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การซ่อมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาเด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ เป็นต้น การบริหารกิจการของคณะสงฆ์ มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ ซึ่งเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าต้องทำหน้าที่ในการเผยแผ่ และถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสั่งสอนไปปฏิบัติในชีวิตเพื่อให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนนั้นถือว่าเป็นภารกิจอันสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วการปฏิบัติและการดำรงชีวิตตามพระธรรมวินัยก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พระภิกษุหรือคณะสงฆ์ต้องนำไปปฏิบัติและให้ความสำคัญ เพราะจะเป็นการสร้างศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชน และเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชน หันมาเข้าวัดปฏิบัติธรรม เป็นการพัฒนาจิตใจ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน) (2548 : 56) ได้กล่าวว่า โลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วความสามารถในการปรับตัวเป็นสิ่งสำคัญมากของโลกปัจจุบัน เมื่อรูปแบบต่าง ๆ เปลี่ยนไป องค์กรต่าง ๆ ก็ต้องปรับเปลี่ยนให้ดี หากไม่ยอมให้มีการปรับเปลี่ยนก็จะมีปัญหามาก พระสังฆาธิการทุกระดับชั้น จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในอนาคต และปัจจุบันต้องเป็นที่พึงของประชาชน และเป็นภาระหน้าที่ของคณะสงฆ์ที่พึงมีต่อสังคม ต่อชุมชน และความรู้รอบตัวเรื่องสถานการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่เกี่ยวข้องที่สำคัญต้องมีความรู้พื้นฐานด้านไอทีเบื้องต้นด้วย (สุทธิวงศ์ ตันยาพิศาลสุทธิ, 2555 : 15) เมื่อสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไป มีเหตุการณ์และกิจการใหม่ ๆ อันมีลักษณะต่าง ๆ หลากหลายเกิดมีมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกวงการพระพุทธศาสนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเจริญของพระพุทธศาสนาและประโยชน์ของประชาชนที่เนื่องมาจากความเจริญของพระศาสนาด้วย (มานพ พลไพรินทร์, 2551 : 1) พระสงฆ์ต้องเรียนรู้ให้เท่าทันการ

เปลี่ยนแปลงของสังคม ถ้าพระสงฆ์ไม่เท่าทันสังคม ย่อมไม่สามารถทำประโยชน์ที่แท้จริงแก่สังคมได้ตามพุทธเจตนา และอาจตกเป็นเหยื่อของสังคมได้ พระพุทธศาสนาก็หมดศักดิ์ศรีหมดศักยภาพ และถึงการเสื่อมอย่างรวดเร็ว (ประเวศ วะสี, 2549 : 72) สถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศไทยปัจจุบันจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ต้องไม่ทำให้วิถีชีวิตตามหลักพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนาต้องสูญหายไป พระสงฆ์ปัจจุบันในสายตาประชาชนทั่วไปตกอยู่ในอาการที่อาจกล่าวได้ว่าเสื่อมถอย ถึงกับใช้คำว่า “วิกฤตศรัทธา กาฬกาฬสังคม หรืออื่น ๆ” เหล่านี้เป็นสิ่งที่บอกเหตุว่าเป็นปัญหาในการบริหารปกครองคณะสงฆ์ที่พระสังฆาธิการทุก ๆ ระดับประสบอยู่เช่นพระภิกษุสามเณรในปกครอง พระทำผิดพระธรรมวินัยมากขึ้น ทั้งกรณีความสัมพันธ์ระหว่างพระกับสตรี พระกับประชาชนในแต่ละชุมชน การวางตนที่ไม่เหมาะสมของพระ ขาดสันโดษ ขาดการสำรวม ทำให้ภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาหมัวหมองไปด้วย อันเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมศรัทธาที่มีต่อคณะสงฆ์ เกิดความห่างเหิน จำนวนพุทธบริษัท ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา และสามเณร เหลือน้อยเพราะไม่มีศรัทธา ผลก็จะทำให้ศาสนาพุทธ หมดคนนับถือได้ในที่สุด เพราะฉะนั้นการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จะต้องดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมายกฎระเบียบ มหาลาภสมาคม ขอบังคับ มติ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ต่าง ๆ ตลอดถึงการแต่งตั้งถอดถอนเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ต้องควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจริยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากพระสังฆาธิการ ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ให้มีความเข้มแข็งและการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนา การปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความเรียบร้อยดีงามเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ เป็นไปเพื่อการบริหารจัดการที่จะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมในการบริหารภารกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะธรรมะคือ ทศพิธราชธรรม ธรรมที่ใช้ในการบริหารหรือธรรมะสำหรับผู้บริหาร 10 ประการ โดยผู้บริหารควรใช้หลักธรรมนี้เป็นหลักในการบริหาร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ส่วนตนและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ถ้าเห็นจะได้ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่เพราะเสียสละประโยชน์สุขเล็กน้อย บุคคลควรสละประโยชน์สุขเล็กน้อย เพื่อเห็นแก่ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่”

จังหวัดชุมพร มีวัดในพระพุทธศาสนาเป็นวัดมหานิกายจำนวน 181 วัด แบ่งการปกครองคณะสงฆ์โดยยึดตามเขตปกครองของบ้านเมืองและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคมเป็นหลักของการปกครองคณะสงฆ์ มีผู้บริหารคณะสงฆ์ภายในจังหวัด คือ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสวัดรองลงมาตามลำดับ การบริหารภารกิจของคณะสงฆ์จังหวัดชุมพรในปัจจุบันนับว่าอยู่ในระดับปานกลาง (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร, 2547) ผู้วิจัยมีความสนใจใน เรื่องการบริหารภารกิจของคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร เพื่อการบริหารภารกิจของคณะสงฆ์จะได้มีความพร้อม ก้าวหน้าทันเหตุการณ์ ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการของคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร” เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการของคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร
3. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1.1 การศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ พระสังฆาธิการผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ภายในจังหวัดชุมพร จำนวนทั้งหมด 240 รูป ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเลือกเอาประชากรที่เป็นพระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพรทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

1.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ พระเถระผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่บริหารงานคณะสงฆ์ระดับที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัด (ธ) 1 รูป เจ้าคณะอำเภอ 8 รูป และวัฒนธรรมจังหวัด 1 คน รวม 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การศึกษาเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระสังฆาธิการผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ภายในจังหวัดชุมพร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list) ได้แก่ อายุ พรรษา ตำแหน่งพระสังฆาธิการ วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาแผนกธรรม วุฒิการศึกษาแผนกบาลี และอายุการทำหน้าที่พระสังฆาธิการ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย 10 ด้านคือ 1) ทาน 2) ศีล 3) บริจาค 4) อาชวะ 5) มัททวะ 6) ตบะ 7) อักโกธะ 8) อวิหิงสา 9) ขันติ และ 10) อวิโรธนะ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองคณะสงฆ์ 2) ด้านการศาสนศึกษา 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) ด้านการสาธารณูปการ และ 6) ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบการวัดค่าของลิเกิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์วรรณกรรมและนำผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะลึกมาวิเคราะห์และสังเคราะห์มาตรวจสอบยืนยันจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Data)

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรม และร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและของนิยามศัพท์เฉพาะ ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขและปรับปรุง ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (Index of Item-objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเดียวกับประชากรที่ไม่ได้เลือกมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.869 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 เท่ากับ 0.782 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.721

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การศึกษาเชิงปริมาณ

3.1.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentages)

3.1.2 วิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมจังหวัดชุมพร ซึ่งมีโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3

3.1.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

3.2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร

3.2.2 การเสนอสรุปผลการวิจัย คือ ความพยายามในการหาความหมายของข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล และการอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร รวมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนา การปฏิบัติงานของพระสังฆาธิการและวัดให้สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร

1. การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลัก

ทศพิธราชธรรมข้อวิหิงสา รองลงมาคือ หลักทศพิธราชธรรมข้อวิโรธนะ หลักทศพิธราชธรรมข้อศีล หลักทศพิธราชธรรมข้อขันติ หลักทศพิธราชธรรมข้อทาน หลักทศพิธราชธรรมข้อตบะ หลักทศพิธราชธรรมข้อมัทวะ หลักทศพิธราชธรรมข้อบริจาละ และหลักทศพิธราชธรรมข้ออาหะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสละปัจจัยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อคณะสงฆ์ รองลงมาคือ ให้การศึกษา ความรู้และโอกาสทางการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร นักเรียนหรือญาติโยม จัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และช่วยเหลือประชาชนในยามประสบภัยทางธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.2 ศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ดูแลความสะอาดในเรื่องของห้องน้ำ และห้องสุขาให้สะอาด เรียบร้อยอยู่เสมอ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้พระอยู่ในกรอบของธรรมวินัยและกฎระสมาคม ส่งเสริมให้พระอยู่ในกรอบของ ธรรมวินัยและกฎระสมาคม และส่งเสริมให้ประชาชนมีความสำรวมในการแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งอาการดีใจหรือเสียใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.3 บริจาละ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความยินดีสนับสนุนให้ความช่วยเหลือเรื่อง การศึกษา พระพุทธศาสนา รองลงมาคือ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณูปการในวัด สนับสนุนให้พระภิกษุสามเณร ญาติโยมและชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในวัดหรือพุทธสถานอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด และสนับสนุนให้ญาติโยมและชุมชน สังคมได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในวัดเพื่อการศึกษาอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.4 อาหะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สนับสนุนจัดหารางวัลเพื่อมอบให้กับนักเรียนที่ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ นักเรียน นักศึกษาศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการให้ทุนการศึกษาและการยกย่องสรรเสริญ (อาหะ) ส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร ประพฤติตนอยู่ในกรอบของธรรมวินัย และมีความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต (อาหะ) และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล (อาหะ) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.5 มัทวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งในการปฏิบัติหน้าที่การปกครอง รองลงมาคือ วัดควรก่อสร้างรูปแบบให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตนต่อพระผู้ใหญ่ และให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการทำบุญในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.6 ตบะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ตั้งใจบริหารงานศึกษาของคณะสงฆ์ให้มีก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความประสงค์อย่างไม่ย่อท้อในอุปสรรค ส่งเสริมให้พระภิกษุ

และสามเณร มีความอดุสาหะ เพียรพยายามในด้านการศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัยและในด้านการปฏิบัติธรรม และเน้นการบูรณะและปฏิสังขรณ์อาคารเสนาสนะที่มีคุณค่า เพื่อบูรณสถานของวัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.7 อักโกระ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงานภิกษุ สามเณร นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคคลทั่วไป รองลงมาคือ ไม่แสดงอาการโกรธแค้น ชุนเคื่องให้ผู้อื่นได้เห็นเมื่อประสบกับอนิธรรมณั จัดให้มีการพัฒนาอาคารสถานที่ให้สวยงามและเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน และการปฏิบัติตนในการปกครองคณะสงฆ์อย่างไม่ลำเอียงเข้าข้างบุคคลใด บุคคลหนึ่ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.8 อวิหิงสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เป็นผู้นำชุมชนในการจัดระเบียบสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติด รองลงมาคือ ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษารักษาความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ศึกษาและส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ และการไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิดศีลธรรม และกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.9 ขันติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ส่งเสริมให้พระภิกษุ,สามเณร และอุบาสก อุบาสิกา ปฏิบัติธรรมอย่างมีความอดทน รองลงมาคือ การไม่นำเอารัก โลภ โกรธ หลง มาเป็นเกณฑ์ในการทำงานหรือตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีการจัดทำแผนผังการพัฒนาการศาสนวัตถุและศาสนสถานให้เหมาะสมก่อนที่จะมีการก่อสร้างใด ๆ และมีอารมณ์มั่นคง หนักแน่นต่อสิ่งยั่วยั่วต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.10 อวิโรธนะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการเทศนาธรรมหรือเปิดธรรมะผ่านเครื่องกระจายเสียงหมู่บ้านทุกวันพระ (อวิโรธนะ) รองลงมาคือ สนับสนุนในการเรียนรู้และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และใช้ปัญญาประกอบเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง แม่นยำในการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสาธารณูปการ รองลงมาคือ ด้านการสงเคราะห์ ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศาสนศึกษา และด้านการสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านการปกครองคณะสงฆ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การให้ความเคารพและปฏิบัติตามพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งเป็นประมุขสูงสุดของพระพุทธศาสนา รองลงมาคือ การดำรงตำแหน่งของเจ้าคณะพระสังฆาธิการโดยมีระยะเวลากำหนดวาระตามอายุพรรษา การปกครองคณะสงฆ์โดยใช้หลักธรรมาธิปไตยตามลำดับอาวุโส และการยึดหลักธรรมวินัยในการปกครองคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.2 ด้านการศาสนศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรมีการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โท เอก รองลงมาคือ จัดให้มีการเรียนการสอนบาลีแก่พระภิกษุสามเณร มีการใช้เทคโนโลยีในการถวายความรู้แก่พระภิกษุสามเณร ทั้งแผนกธรรมและบาลี และให้รางวัลสนับสนุนแก่พระภิกษุสามเณรที่สอบได้เปรียญธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้แก่โรงเรียนเพื่อใช้เป็นในการวิจัยการเรียนการสอนต่อไป รองลงมาคือ สนับสนุนให้วัด หรือวัดในเขตการปกครองได้จัดบริเวณวัดให้เป็นอุทยานการศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนวัยเรียนภายในวัดหรือเขตการปกครองของท่าน และจัดตั้งและสนับสนุนให้มีโรงเรียนสอนพระพุทธศาสนาในวันอาทิตย์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดให้มีการแสดงธรรมทุก ๆ วัน ธรรมสวดตลอดปี รองลงมาคือ จัดให้มีการเผยแผ่ของคำสอนของพระพุทธเจ้า จัดให้มีการบวชสามเณรฤดูร้อนทุก ๆ ปี เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามาบวชเป็นสามเณร และจัดให้มีโครงการพระธรรมทูตเพื่อออกเผยแผ่พระธรรมคำสอนในสถานที่ต่าง ๆ ทุก ๆ เดือน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.5 ด้านการสาธารณูปการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดให้มีฌาปนสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย รองลงมาคือจัดให้มี ฌาปนสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย บูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถ วิหาร เสนาสนะ และโบราณสถานในทางพระพุทธศาสนา และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนและวัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.6 ด้านการสงเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดตั้งกองทุนผ้าป่าเพื่อจัดสร้างหรือสนับสนุนก่อสร้างสถานพยาบาล ทางแพทย์ รองลงมาคือ จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันหรือทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน จัดการสาธารณสงเคราะห์ให้กับประชาชน เช่น สร้างถนน สะพาน ศาลาพักผ่อน และจัดตั้งห้องสมุดหรือพิพิธภัณฑ์ทางศาสนาในเขตปกครองของตน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักศัพทราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร

ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักศัพทราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน 3 อันดับแรก พบว่า ด้านการศาสนศึกษาที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r = 0.84$) รองลงมาคือ ด้านการสาธารณูปการ ($r = 0.80$) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($r = 0.77$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ พระเถระผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่บริหารงานคณะสงฆ์ระดับที่
ปรึกษาจำนวน 9 รูป และวัฒนธรรมจังหวัด 1 ท่าน รวม 10 ท่าน สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องทศพิธราชธรรมของพระสังฆาธิการ

สรุปถึงความเข้าใจของพระสังฆาธิการระดับสูงหรือผู้บริหารงานคณะสงฆ์ในเรื่อง
ทศพิธราชธรรม ซึ่งพระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารกิจการ
คณะสงฆ์เป็นอย่างมาก โดยพระสังฆาธิการอาศัยหลักธรรมวินัย และกฎเถระสมาคมมาช่วยในการบริหารงานของคณะสงฆ์
จังหวัดชุมพรให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทศพิธราชธรรม คณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพรสามารถประพฤติ ปฏิบัติตนในทุกด้าน
อันได้แก่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสงเคราะห์ ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้าน
การศาสนศึกษา และด้านการสงเคราะห์ ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้การบริหารงานคณะสงฆ์ของจังหวัดชุมพรในภาพ
รวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งก็เข้าใจตรงกับที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้เบื้องต้นว่าทศพิธราชธรรม เป็นธรรมะของผู้ปกครอง
โดยทั่วไป มิได้เจาะจงว่าต้องเป็นของพระมหากษัตริย์เท่านั้น เป็นธรรมะที่บัญญัติขึ้นก่อนสมัยพุทธกาล อาจ
กล่าวได้ว่าเป็นปรัชญาทางการเมืองการปกครองของโลกตะวันออกที่วางกรอบปฏิบัติหรือธรรมเนียมของผู้มีอำนาจ
ปกครอง ต่อมานักปราชญ์ทางพุทธศาสนาได้รับเข้าใจเป็นธรรมะคำสอนในพุทธศาสนา ทศพิธราชธรรมหรือจริย
วัตร 10 ประการ เป็นธรรมะที่ผู้ปกครองยังประโยชน์สุขและความชื่นชมยินดีให้เกิดแก่ผู้ใต้ปกครองในการ
บริหารงานนั้นพระสังฆาธิการส่วนใหญ่ จะดำเนินงานตามกฎเถระสมาคม และธรรมะวินัยเป็นหลักในการบริหาร
อาจจะมีบ้างในบางกรณีที่พระสังฆาธิการ อาจใช้ความเห็นส่วนตัวในการตัดสินใจในการบริหารงาน แต่ด้วย
การที่มหาเถรสมาคมได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นพระสังฆาธิการผู้บริหารงานคณะสงฆ์นั้น จะต้องมียา
พรรษาอย่างน้อย 5 พรรษาขึ้นไป เพราะพระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษามาก ทำให้จิตใจที่ถูกต้องเหมาะสมมาด้วยธรรมะจึง
คิด พูด ทำงานด้วยพื้นฐานที่มีธรรมะเป็นหลัก และธรรมะในทศพิธราชธรรม ถ้าสังเคราะห์แล้วก็อยู่ในไตรสิกขา
นั่นเอง คือ ทาน ศีล ปัญญา ทาน ได้แก่ ทาน บริจาค ศีล ได้แก่ ศีล ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา อาชวะ มัทวะ ปัญญา
ได้แก่ ขันติ และอวิโรธนะ ธรรมะพระพุทธเจ้าแม้ว่าอาจจะมีชื่อต่างกันแต่ก็ปฏิบัติแล้วก็ให้ผลเหมือนกัน เช่น ผู้มี
ศีลย่อมไม่โกรธ ผู้ที่โกรธอาจทำให้ศีลขาดหรือวินัยแห้วได้ เพราะฉะนั้นการบริหารงานของคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่
บนพื้นฐานของศีล สมาธิ ปัญญา นั่นก็หมายถึงทศพิธราชธรรมนั่นเอง

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารงานคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ

สรุปถึงความเข้าใจของพระสังฆาธิการระดับสูงหรือผู้บริหารงานคณะสงฆ์ในเรื่องการบริหารงานคณะ
สงฆ์ได้ว่า การบริหารจัดการอยู่ที่การลงมือปฏิบัติจริง หลักการบริหารจัดการสมัยใหม่นั้นจะต้องประกอบด้วย
หลักการดังต่อไปนี้ คือ 1) การสร้างค่านิยม 2) จัดโครงสร้าง 3) จัดระบบงาน 4) จัดกิจกรรม 5) บุคลากร 6) เสริม
ทักษะ 7) กลยุทธ์ที่กล่าวมานี้คือ หลักการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่ใช้ปฏิบัติที่สำคัญก็คือ การลงมือปฏิบัติจริง
เป็นสิ่งที่จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบตามจุดประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ การบริหารจัดการที่ดีจึง
อยู่ที่การนำเอาทฤษฎีไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารกิจการงานคณะสงฆ์นั้นทุกส่วนล้วนแต่มีความสำคัญแก่
การบริหารจัดการทั้งนั้นแล้วแต่บุคคลใดจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ไม่ขัดกับหลักการของการบริหารแบบ

พระพุทธศาสนาสองประการ คือ พระธรรมและพระวินัยจะเป็นหลักการในการบริหารกิจการงานคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงอันจะเกิดประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป

ผลการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาของพระสังฆาธิการผู้บริหารระดับสูงและวัฒนธรรมจังหวัด สรุปได้ดังนี้

การปกครองคณะสงฆ์ โดยใช้หลักทศพิธราชธรรมที่เน้นการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เป็นต้น ตามลำดับความอาวุโส และมีการกระจายอำนาจในการบริหาร รวมทั้งยึดกฎของเถระสมาคม ด้วยพระราชของพระสังฆาธิการที่ถูกกำหนดด้วยกฎเถระสมาคม และด้วยธรรมวินัยของพระที่พระพุทธเจ้ากำหนดไว้ ทำให้การบริหารกิจการของคณะสงฆ์ 6 ด้าน ในจังหวัดชุมพรตั้งอยู่บนพื้นฐานของศีล สมาธิ ปัญญา นั่นก็หมายถึง การบริหารกิจการสงฆ์ในจังหวัดชุมพรมีความสัมพันธ์กับทศพิธราชธรรม

การอภิปรายผล

จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสาธารณูปการ รองลงมาคือ ด้านการสงเคราะห์ ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศาสนศึกษา และด้านการสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลตามรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการสาธารณูปการ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยจัดให้มีมาบนาสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย บิณฑูตปฏิบัติสงฆ์อุโบสถ วิหาร เสนาสนะ และโบราณสถานในทางพระพุทธศาสนา ให้การสนับสนุนและจัดสร้างเสนาสนะให้พอเพียงกับความต้องการกับศรัทธาญาติโยมที่จะเข้ามาบรรพชาอุปสมบท จัดให้มีลานธรรมลานกีฬาภายในวัด เพื่อสุขภาพจิต ปลุกต้นไม้ จัดสวนหย่อม เพื่อใช้พื้นที่จัดเป็นอุทยานการศึกษา และสถานที่พักผ่อนของประชาชน ให้พื้นที่และสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพแก่ประชาชน และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนและวัด สอดคล้องกับ สุเมธ ตันติเวชกุล (2549 : 102-111) กล่าวว่า การสาธารณูปการหมายถึง การก่อสร้าง และการบูรณะ ปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน และรวมถึงการสร้างการตั้งการรวมการย้ายการยุบเลิกการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาการยกวัดร้างเป็นวัดในการบริหารงานของคณะสงฆ์จังหวัดชุมพร พบว่า ส่วนมากมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ทั้งนี้เท่าที่ได้รับคำตอบคือ ขาดเงินงบประมาณแต่จะมีการก่อสร้างบ้างก็เป็นไปตามกำลังศรัทธาญาติโยมที่บริจาคงานด้านนี้เลยอยู่ในระดับปานกลาง จะมีบ้างก็สร้างอุโบสถใช้เงินมากแต่เป็นเรื่องที่ไม่ยากเพราะศรัทธาญาติโยมที่มีอยู่แล้วเพียงแต่ฝ่ายคณะสงฆ์จะต้องมีความชัดเจน โปร่งใส โดยใช้หลักทศพิธราชธรรมดังนี้ 1) ทาน อันหมายถึง การให้ที่เป็นประโยชน์ คือ อามิสทานหรือการให้สิ่งของ เช่น ปัจจัยสี่ 2) บริจาค ซึ่งหมายถึง ฟังสละเพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า อันหมายถึง การสละกิเลสในใจตน 3) อาชวาระ คือ ความซื่อสัตย์ซื่อตรง และสุจริต 4) อาชวาระ ความซื่อตรงปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต

1.2. ด้านการสงเคราะห์ อยู่ในอันดับรองลงมา โดยมีการจัดตั้งกองทุนผ้าป่าเพื่อจัดสร้างหรือสนับสนุนก่อสร้างสถานพยาบาล ทางแพทย์ กองทุนเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันหรือทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน จัดการสาธารณสงเคราะห์ให้กับประชาชน เช่น สร้างถนน สะพาน ศาลาพักผ่อน จัดตั้งให้มีกองทุนสงเคราะห์พระภิกษุ

อาพาธในวัดหรือในเขตปกครอง ส่งเสริมให้ประชาชนได้จัดตั้งกองทุนสัจจะสะสมทรัพย์ภายในชุมชน ให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ประชาชนในเรื่องหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา แก่ประชาชน ให้การสนับสนุนหรือให้พื้นที่แก่ทางราชการในการที่จะใช้พื้นที่เพื่อจัดสร้างอาคารเรียนหรือศาลาอานามภายในวัดตามความเหมาะสม และจัดตั้งห้องสมุดหรือพิพิธภัณฑ์ทางศาสนาในเขตปกครองของตน สอดคล้องกับ วชิรัฐ เเดชกุญชร (2551 : 10-11) ได้กล่าวถึง การสาธารณสงเคราะห์ไว้ว่า การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์หรือประชาชนทั่วไปพบว่า มีการสนับสนุนต่อองค์การอื่นที่เข้ามาขอความร่วมมือ ส่วนใหญ่ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะสงฆ์โดยเฉพาะพระสังฆาธิการฝ่ายบริหารระดับเจ้าอาวาสจะให้ช่วยเหลือต่อสาธารณะดีมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องสถานที่ เรื่องบุคลากร เรื่องอาหารเครื่องอุปโภคบริโภคยามที่เกิดภัยวิกฤต ข้อ 1) ปริจาคะหรือการบริจาค อันได้แก่ การที่ทรงสละสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อย เพื่อสิ่งที่ดีกว่า คือ เมื่อถึงคราวก็สละได้แม้พระราชทรัพย์ไปจนพระชนม์ชีพพระโลหิต เพื่อรักษาธรรมตามหน้าที่ของพระองค์ 2) อาชวหรือความซื่อตรง อันได้แก่ การที่ทรงซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครองดำรงอยู่ในสัตย์สุจริตซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธ์มิตรและอาณาประชาราษฎร์ 3) อาชวะ คือ ความเป็นผู้ตรง ได้แก่ การประพฤติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความจริงใจ ไม่มีมารยาสาโลย ไม่มีนอกไม่มีใน 4) มัทวะ คือ ความเป็นผู้อ่อนโยน ได้แก่ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมต่อท่านผู้ใหญ่ อ่อนโยนต่อบุคคลเสมอกันและต่ำกว่า วางตนสม่ำเสมอ ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น 5) อวิโรธนะ คือ ความไม่คลาดธรรมดา วางตนเป็นหลักหนักแน่นในธรรมคงที่ ไม่มีความเอนเอียง หวั่นไหว เพราะถ้อยคำที่ตีร้าย ลากลักการะหรืออิฏฐารมณ์

1.3 ด้านการปกครองคณะสงฆ์ อยู่ในอันดับที่ 3 พบว่า คณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพรส่วนมากมีการดำเนินงานด้านการปกครองคณะตามลำดับ โดยให้เป็นไปตามธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งในความเป็นปกติของคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร มีความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นการส่วนตัวพอสมควร เพราะมีการประชุมร่วมกันบ่อย ฉะนั้นการปกครองจึงไม่ค่อยจะมีปัญหาเพราะมีการว่ากล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาธรรม เป็นการให้โอกาสแก่บรรดาพระภิกษุสามเณรจึงไม่ค่อยจะมีปัญหา การทำผิดวินัยส่วนใหญ่จะเป็นการบอกกล่าว หวังดีกันเสียมากกว่า สอดคล้องกับคำกล่าวของพุทธทาสภิกขุ (2549 : 64-65) กล่าวในหนังสือโชคดีมีโอกาสดำรงรอยพระยุคลบาทว่า ทศพิธราชธรรมครบถ้วนในหลักไตรสิกขาไว้ว่า หลักทศพิธราชธรรม 1) ศีล คือ การสำรวจในศีล การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย 2) มัทวะ คือ ความเป็นผู้อ่อนโยน ได้แก่ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมต่อท่านผู้ใหญ่ อ่อนโยนต่อบุคคลเสมอกัน และต่ำกว่า วางตนสม่ำเสมอ ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น 3) อักโกธะ คือ ความไม่โกรธ ได้แก่ การไม่แสดงความโกรธให้ผู้อื่นได้เห็น ไม่ทำให้ตนเองได้ลำบากและไม่ทำให้ผู้อื่นได้ลำบาก ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ไม่ผูกอาฆาตพยาบาทผู้อื่น และมีความเที่ยงธรรมปราศจากอคติ 4) อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน ได้แก่ การไม่ก่อความทุกข์ยากให้แก่ผู้อื่น ตลอดถึงด้วยการเห็นเป็นการสนุกของตนเพราะอำนาจโมหะ 5) ขันติ คือ ความอดทน ได้แก่ ความอดทนต่อโทสะ อดทนต่อโมหะ ไม่ทำล่วง ด้วยอำนาจ โลภะ ราคะ โทสะ โมหะต่องานหนัก

1.4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในอันดับสุดท้าย โดยมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้แก่โรงเรียนเพื่อใช้เป็นในการวิจัยการเรียนการสอนต่อไป สนับสนุนให้วัด หรือวัดในเขตการปกครองได้จัดบริเวณวัดให้เป็นอุทยานการศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนวัยเรียนภายในวัดหรือเขตการปกครองของท่าน ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้เข้าสอบธรรมสนามหลวง จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนที่เป็นอุปาสก

อุปาสิกของวัด อำนาจความสะดวกในการที่จะให้มีการใช้พื้นที่วัดเป็นสถานศึกษาตามความเหมาะสม มีการมอบทุนการศึกษา สงเคราะห์ให้แก่เด็กที่เรียนดีเพื่อเป็นการสนับสนุนการศึกษา และจัดตั้งและสนับสนุนให้มีโรงเรียนสอนพระพุทธศาสนาในวันอาทิตย์ สอดคล้องกับคำสอนของ พระมหาอานนท์ อานนโท (นรมาตร์) (2552 : 11-12) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจนจบการศึกษาอื่นนอกจากเรื่องศาสนา เป็นการอนุเคราะห์สงเคราะห์ที่พระสังฆาธิการฝ่ายบริหารตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสจะต้องกระทำอยู่แล้วเพราะเป็นหน้าที่ที่กำหนดมาในกฎของเถระสมาคมในการที่กำหนดให้พระสังฆาธิการระดับฝ่ายบริหารจะต้องสนับสนุนการศึกษาสงเคราะห์และจะเป็นผลงานที่น่าเสนอในการขอเลื่อนขั้นในปีต่อไป ดังนั้นในส่วนของการงานด้านการศึกษาสงเคราะห์เป็นงานที่คณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพรให้ความสำคัญมากพอสมควรตามหลักทศพิธราชธรรมในข้อ 1) ทาน การให้วัตถุภายนอกเป็นสิ่งของอะไรต่าง ๆ โดยต้องมีผู้รับโดยตรงให้แล้ว มันก็มีผลความผูกพัน เป็นการสร้างสรรค์ความสงบสุข 2) บริจาค คือ การบริจาค เป็นการให้ภายในหรือที่เรียกว่าทางจิตใจ เป็นการให้แต่ไม่ต้องมีผู้รับ เป็นการยอมสละส่วนเฉพาะตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ มีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูล 3) อวิหิงสา หมายถึง ไม่เบียดเบียน ไม่มีการกระทำอันเบียดเบียนอันกระทบกระทั่งตนเองและผู้อื่น คือถ้าเป็นการกระทำให้ตนเองลำบากก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ทำแต่พอดีก็ไม่ต้องมีความลำบาก 4) ขันติ อุดหนุนได้คอยได้ ฟังรู้ว่าความอดทนเป็นเรื่องของฝ่ายผู้ใหญ่ ยิ่งใหญ่เท่าไรก็ยิ่งมีความอดทนมากขึ้นเท่านั้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลักทศพิธราชธรรมกับด้านการศาสนศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสงเคราะห์ ตามลำดับ ทั้งนี้ทำให้ทราบว่าหลักทศพิธราชธรรมสามารถนำมาใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพัฒน์ สุขสวัสดิ์ (2549 : 3) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ทศพิธราชธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การใช้ทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 3 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานในทางบวกในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุญญา เชื้อคนหมื่น (2553 : 3) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษารัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษารัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร พบว่า จากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการเรื่อง การใช้ทศพิธราชธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สรุปได้ว่างานกิจการของคณะสงฆ์นั้นมีทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองคณะสงฆ์ 2) การศาสนศึกษา 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) ด้านการสาธารณูปการและ 6) การสาธารณสงเคราะห์ ในการบริหารงานนั้นพระสังฆาธิการส่วน

ใหญ่จะดำเนินงานตามกฎหมายและธรรมเนียมเป็นหลักในการบริหารอาจะมีบ้างในบางกรณีที่พระ
สังฆาธิการอาจใช้ความเห็นส่วนตัวในการตัดสินใจในการบริหารงาน แต่ด้วยการที่มหาเถรสมาคมได้กำหนด
คุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นพระสังฆาธิการผู้บริหารงานคณะสงฆ์นั้นจะต้องมีอายุพรรษาอย่างน้อย 5 พรรษาขึ้นไป
เพราะพระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษามากทำให้จิตใจที่ถูกลบเล้ามาด้วยธรรมะ จึง คิด พูด ทำงานด้วยพื้นฐานที่มี
ธรรมะเป็นหลัก และธรรมะในทศพิธราชธรรม ถ้าสังเคราะห์แล้วก็อยู่ในไตรสิกขานั้นเอง คือ ทาน ศีล ปัญญา ทาน
ได้แก่ ทาน บริจาคะ ศีล ได้แก่ ศีล ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา อาชวะ มัทวะ ปัญญาได้แก่ ขันติ และอักโกธะ ธรรมะ
พระพุทธเจ้าแม้ว่าอาจะมีชื่อต่างกันแต่ก็ปฏิบัติแล้วก็ให้ผลเหมือนกัน เช่น ผู้มีศีลย่อมไม่โกรธ ผู้ที่โกรธอาจทำ
ให้ศีลขาดหรือวินแห่งได้ เพราะฉะนั้นการบริหารงานของคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศีล สมาธิ
ปัญญา นั่นก็หมายถึงทศพิธราชธรรมนั่นเอง และด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาว่า ด้วยพรรษาของพระสังฆาธิการ และ
ด้วยถูกกำหนดด้วยธรรมวินัย และกฎหมายมหาชน ทำให้การบริหารงานของคณะสงฆ์จังหวัดชุมพรตั้งอยู่บนพื้นฐาน
ของทศพิธราชธรรม ซึ่งองค์กรที่ใช้หลักทศพิธราชธรรมมาเป็นเครื่องมือในการบริหารหารจะนำพาวงค์ไปสู่
เป้าหมาย แต่การที่องค์กรเหล่านั้นสามารถที่จะบริหารองค์เป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีได้นั้นหลักคุณธรรม
และนิติธรรม หลักคุณธรรมจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี คุณธรรมเป็นนามธรรมมองไม่เห็นด้วยสายตา เช่น
ความโอบอ้อมอารีอยากช่วยเหลือผู้อื่น ความใจเย็น ความเคารพอ่อนน้อม ส่วนจริยธรรมคล้าย ๆ จะมองเห็นเป็น
รูปธรรมค่อนข้างชัด เช่น การแต่งตัว การทำตนเป็นสุภาพชน การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือการมีสัมมาคารวะ
เป็นต้น ดังนั้นความแตกต่างของคุณธรรมกับจริยธรรมจึงอยู่ที่การมองไม่เห็นด้วยตากับการมองเห็นด้วยสายตา
จึงกล่าวสรุปได้ว่า คุณธรรมค่อนข้างนามธรรม (Abstract) ส่วนจริยธรรมค่อนข้างรูปธรรม (Concrete) โดย
ในงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของหลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความ ถูกต้องดีงามการณรงคให้เจ้าหน้าที่
ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต
และให้คามยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน
และปฏิบัติตามข้อบังคับ ก.พ.ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง
หน่วยงาน ผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม (ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2546 : 56-57) คุณธรรมที่กล่าวมานี้ก็คือ
ทศพิธราชธรรม ทศพิธราชธรรมมี 10 ประการอันเป็นธรรมในการปกครองของพระมหากษัตริย์ ได้แก่ 1) ทานัง
หมายถึง การให้ 2) สติลัง หมายถึง การตั้งสังวร รักษากาย วาจาให้สะอาดปราศจากโทษ 3) ปริจจาคัง หมายถึง
การบริจาค 4) อาชวะวัง หมายถึง ความซื่อตรง 5) มัทวะวัง หมายถึง ความอ่อนโยน 6) ตะปัง หมายถึง การขจัดความ
เกียจคร้าน 7) อักโกธัง หมายถึง การไม่โกรธ 8) อวิหิงสญะ หมายถึง การไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตลอดถึงสัตว์ให้ได้
ทุกขียาก 9) ขันติญะ หมายถึง ความอดทนต่อสิ่งอันควรอดทนเป็นเบื้องหน้า และ 10) อวิโรธนะวัง หมายถึง การ
ปฏิบัติไม่ให้เกิดจากการถูกที่ และดำรงอาการคงที่ (กระมล ทองธรรมชาติ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2547 : 33-34)

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพรควรให้ความสำคัญกับการนำหลักทศพิธราชธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ โดยปรับใช้ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อเป็นรากฐานให้เกิดการปฏิบัติตนที่ยั่งยืนต่อไป

1.2 ควรเสริมสร้างนโยบาย ส่งเสริมความรู้ในการบริหารกิจการให้กับพระสงฆ์ทุกระดับ เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ในการทำงานของคณะสงฆ์ และส่งเสริม สนับสนุน ความสามัคคีในการทำงานเป็นหมู่คณะของบุคลากรในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ใน จังหวัดชุมพร

1.3 ควรเสริมสร้างความรู้ในทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้พระสงฆ์ทุกระดับ เพื่อให้พระสงฆ์ตระหนักถึงความสำคัญของการมีแนวทางในการบริหารงานคณะสงฆ์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรและสังคมอยู่เสมอ

1.4 คณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้พระสงฆ์ได้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจ การเรียนรู้ของการบริหารเพื่อจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนากิจการคณะสงฆ์การสร้างหลักการบริหารงานคณะสงฆ์ โดยการรวบรวมการบริหารในทางโลกและทางธรรมะประยุกต์เข้าด้วยกันให้เป็นรูปธรรมที่สามารถปฏิบัติได้จริง

2. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

2.1 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานองค์กรที่ใช้หลักการบริหารแบบทศพิธราชธรรม เพื่อสร้างธรรมาภิบาลในการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพรต่อไป

2.2 ในด้านวิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พูดคุย ควรเข้าร่วมกิจกรรม และร่วมสังเกตการณ์การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้บริหารของคณะสงฆ์ ในระดับต่าง ๆ เช่น อำเภอหรือตำบลในจังหวัดชุมพร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์นำมาเปรียบเทียบได้อย่างถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษากิจการการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร

เอกสารอ้างอิง

- Kramol Thongthammachart and Pornsuk Pongpaew. (2004). **Commissioner, Consciousness and Ideology**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Tin Pratchayapartit. (2003). **Public Entries**. Edition 6. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Prawet Wasi. (2006). **Community Health Systems Development Community health is the foundation of health**. Bangkok : National Health Security Office.
- Phraputworayarn (Thongyoy Kittitinno). (2005). **Wise fair project : 100 Years Praputworayarn**. Edition 2. Bangkok : Thammasat University.
- Phramaha Anan Anantho (Noramart). (2009). **Applications the Seven Bhikkhu Aparihaniyadhamma of sangha's in Chumphon Province**. Thesis Master of Arts Program in Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Buddhadasa Bhikkhu. (2006). **Fortunately, there is the opportunity to track the faces the Buddhist Monastic Order**. Bangkok : Amarin Co., Ltd.
- Manop Ponphairin. (2008). **Handbook for Sangha Administration**. Bangkok : Sutima Co., Ltd.
- Vasit Dejkunjorn. (2008). **Father's Day**. Bangkok : Aumnnoi Printing.
- Sutthiwong Tantayaphisansut. (2012). **Willemstad Order of Abbot new Syllabus**. Bangkok : Thammasap.
- Sumet Tantivejkul. (2006). **Sufficiency Economy**. Krungkraw E-Journal. 14(23) : 1-50.
- The Ecclesiastical Provincial Governor Office. (2004). **Context for Sangha Administration in Chumphon Province**. Chumphon : Mimeographed.